Aanvullend Ecologisch Onderzoek m.b.t. vleermuizen en Huismus

Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen

Eindrapport
Uitgave: oktober 2015

Watersnip-rapport 14A049

Colofon

Titel	Aanvullend Ecologisch Onderzoek m.b.t. vleermuizen en Huismus
Subtitel	Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen
Status rapport	Eindrapport
Projectnummer	14A049
Datum uitgave	Oktober 2015
Samenstellers	Amy van den Brink, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	Plannen-makers Abstederdijk 36 3582 BN Utrecht
Contactpersoon opdrachtgever	Chris Vaartjes

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 3

2 TOETSINGSKADER 5

2.1 EUROPESE RICHTLIJNEN 5
2.2 LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING 5
2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998 5
2.2.2 Flora- en Faunawet 5
2.2.3 Natuurnetwerk Nederland 7

3 LOCATIEBESCHRIJVING 9

3.1 HUIDIGE SITUATIE 9
3.2 PLANNEN 10

4 RESULTATEN ONDERZOEK 11

4.1 METHODE 11
4.2 BUREAUSTUDIE 11
4.2.1 Vleermuizen 11
4.2.2 Huismus 11
4.3 VELDONDERZOEK VAN DE PLANLOCATIE 12
4.3.1 Algemeen onderzoek van de planlocatie m.b.t. vleermuizen 12
4.3.2 Bouwkundige inspectie van de muren en het dak van de af te breken schuur ... 14

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 19

5.1 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 19
5.1.1 Algemene conclusies 19
5.1.2 Conclusies t.a.v. vleermuissoorten 19
5.1.3 Conclusies t.a.v. de Huismus 21
5.2 ALGEMENE ZORGPLICHT 21

6 BRONNEN 23

1 Inleiding

Aan de Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen is de (her)bouw van een stenen schuur aan de zuidoostzijde van de bestaande boerderij voorzien. De huidige schuur zal geheel worden afgebroken. De nieuwe schuur wordt op de plaats van de huidige schuur gebouwd. Volgens de actuele plannen blijven alle bomen en sloten in tact.

De initiatiefnemer van de voorgenomen plannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Flora- en Faunawet).
  Beschermde plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermde diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden;
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (toetsing Natuurbeschermingswet 1998);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland aangetast worden (Toepassing Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Compensatiebeginsel Natuur, Recreatie en Landschap).

Om te onderzoek of bovenstaande bepalingen overtreden of aangetast worden dient het plangebied onderzocht te worden, middels een bureaustudie en onderzoek naar de aanwezige flora en fauna door een deskundige op het gebied van ecologie.

In opdracht van Plannenmakers heeft Laneco landschaps- en ecologisch advies een quick scan uitgevoerd binnen het plangebied. Uit deze quick scan is gebleken dat een vervolgonderzoek naar het voorkomen van vleermuissoorten en de Huismus op de planlocatie plaats dient te vinden.
Plannenmakers heeft in verband hiermee Watersnip Advies gevraagd een aanvullend onderzoek te verrichten met betrekking tot vleermuizen en Huismus.

Dit rapport is een aanvulling op het eerder door Laneco landschaps-en ecologisch advies uitgebrachte rapport (Quick scan flora en fauna Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen), waarin een beschrijving van de voor het plangebied geldende natuurwetgeving, de aanwezigheid van beschermde gebieden in de nabije omgeving en de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied vervat zijn.
De aanvulling betreft een verslaglegging van de resultaten van een nauwgezette bouwkundige inspectie op de planlocatie met betrekking tot vleermuizen en de Huismus. Voorts wordt in dit rapport aangegeven of er bij het realiseren van de voorgenomen plannen schade verwacht wordt aan bovengenoemde beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht, die geldt voor alle planten- en diersoorten, worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade aan het leefgebied van vleermuizen en de Huismus.

2 Toetsingskader

2.1 Europese richtlijnen

Binnen de Europese Unie vormt de Natura2000 een netwerk van beschermde natuurgebieden. Het doel van deze gebieden is het behoud van de biodiversiteit in Europa. Het beschermen van kwetsbare planten en dieren en hun leefgebieden is hierbij het uitgangspunt.
Deze richtlijnen zijn in Europa uitgewerkt in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze geïmplementeerd in de natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming paragraaf 2.2.1) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming paragraaf 2.2.2).

2.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 is opgesteld voor de bescherming van natuurgebieden in Nederland, zoals Beschermde Natuurmonumenten en Natura2000-gebieden. In de Natuurbeschermingswet wordt bepaald wat mag en niet mag in de beschermde gebieden. Activiteiten die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de waarden van het gebied mogen niet plaatsvinden zonder vergunning.

In het rapport m.b.t. de quick scan concludeert Laneco het volgende:
- het plangebied ligt op ongeveer 10 km afstand van het Natura2000 gebied Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein ligt.
- Het plangebied heeft geen enkele relatie met dit natte Natura2000 gebied.
- Gezien de afstand en de tussenliggende elementen zijn verstorende effecten uit te sluiten.

(zie: Laneco, Quick scan flora en fauna Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen, blz. 6).

2.2.2 Flora- en Faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht geworden. De Flora- en faunawet is opgesteld om in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen. Van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen zijn er ongeveer 500 beschermd voor de wet. Werkzaamheden die schade kunnen veroorzaken aan soorten zijn, o.a; (ver)bouwen, slopen, of wegen aangelegen, water dempen en graven. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd.
De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. De soorten zijn onderverdeeld in drie categorieën: algemeen beschermde soorten (tabel 1 FF-wet), overige soorten (tabel 2 FF-wet) en streng beschermde soorten (tabel 3 FF-wet)
Soorten uit tabel 3 zijn tevens ingedeeld in beschermde soorten die vallen onder het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten en beschermde soorten die vallen onder Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, geldt voor de algemeen beschermde soorten uit tabel 1 een vrijstelling. Ook voor de soorten uit tabel 2 kan een vrijstelling gelden, onder voorwaarde dat er gehandeld wordt volgens een door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode. Wanneer het opstellen van een gedragscode niet mogelijk is of niet voldoende blijkt te zijn, moet voor de beschermde soorten uit tabel 2 een ontheffing worden aangevraagd bij de Rijksdienst van Ondernemend Nederland. Voor soorten in tabel 3 dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten of een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Deze wettelijk omschreven belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (niet van toepassing bij soort van bijlage IV van Habitatrichtlijn).

Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

NB. Binnen afzienbare tijd gaat de aanvraag van ontheffingen naar het Provinciaal samenwerkingsverband, Bij Twaalf. Indien de flora en faunawet is aangehaakt bij de omgevingsvergunning blijft de gemeente het bevoegd gezag en aanspreekpunt.

Door het nemen van (mitigerende) maatregelen kan een ontheffingsaanvraag in de meeste gevallen voorkomen worden. Deze maatregelen dienen voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd te worden om zo de functionaliteit van het plangebied voor de beschermde soort(en) ten allen tijden te behouden. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade. Deze mitigerende maatregelen dienen opgesteld te worden door of in samenwerking met een ter zake kundige.
Ook het integreren van ecologische maatregelen in onderdelen van het plan met het oog op consolideren van het leefgebied voor populaties kunnen een ontheffingsaanvraag voorkomen.

In het kader van de Flora- en faunawet zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de FF-wet vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of als zwaarwegende feite of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overigens geldt voor alle planten- en diersoorten de algemene zorgplicht uit artikel 2 van de FF-wet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen,

beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Een uitgebreide beschrijving van de flora en fauna binnen het plangebied is te vinden in het rapport van Laneco, Quick scan flora en fauna Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen, blz. 7 e.v.

2.2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland in de wet benoemd als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van natuurgebieden in Nederland om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Via dit netwerk kunnen planten en dieren zich verspreiden, waardoor de kans op uitsterven verkleind wordt. De EHS bestaat uit:

- Natura 2000 gebieden;
- bestaande natuurgebieden, zoals de Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, die beheerd worden volgen agrarisch natuurbeheer en;
- grote wateren, zoals meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en Waddenzee.

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, en via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). In 1995 werden de doelsoorten en natuurdoeltypen gedefinieerd, die in 2000 werden doorgevoerd in de provinciale plannen. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de uitvoering van de EHS.

De natuur in de EHS is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.

In het rapport m.b.t. de quick scan concludeert Laneco het volgende:

- Het plangebied ligt op ongeveer 1,5 km van de EHS van Zuid-Holland.
- Er is geen verbinding tussen het plangebied en deze EHS.
- Gezien de grote afstand zijn op de EHS effecten uit te sluiten.
- Het plangebied ligt ook niet in of nabij een gebied dat is aangewezen als weidevogelgebied.

(zie: Laneco, Quick scan flora en fauna Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen, blz. 6).
Binnen het plangebied komen geen biotopen voor die gebruikt worden door EHS-doelsoorten. Deze soorten zijn gebonden aan natte wetlandsystemen.

3 Locatiebeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de doorgaande weg Zuidplasweg/N219 tussen Zevenhuizen en Nieuwerkerk a/d IJssel. Op ongeveer 50 meter ten westen van het plangebied ligt de Ringvaart. Aan de overzijde van de Ringvaart liggen de Eendragtspolder en de Rotterdamse wijk Nesselande. De rest van de omgeving van het plangebied kenmerkt zich door open akkergronden en kassen. Tussen de agrarische percelen is een vrij dicht netwerk van sloten aanwezig. De oudere bebouwing bevindt zich vooral in linten langs de doorgaande wegen. Het plangebied is een boerenerf met een boerderij en enkele stallen en schuren, met een kwekerijperceel ten noorden van het erf. Rondom de kwekerij, waar tuinplanten worden gekweekt, staat een relatief jonge bomenrij. Tussen het erf en de kwekerij staat een wilgenknotbomenrij (*Salix alba*) waarvan enkele een doorsnede van meer dan 40 cm hebben. Net ten westen van de deel achter de boerderij staat een paardenkastanje (*Aesculus hippocastanium*) met een diameter van ongeveer 70 cm. Aan de zuid- en oostzijde van het plangebied is een tuin met cultiverende soorten, enkele kippenhokken en een smalle watergang. (Bron: Laneco, Quick scan flora en fauna Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen).

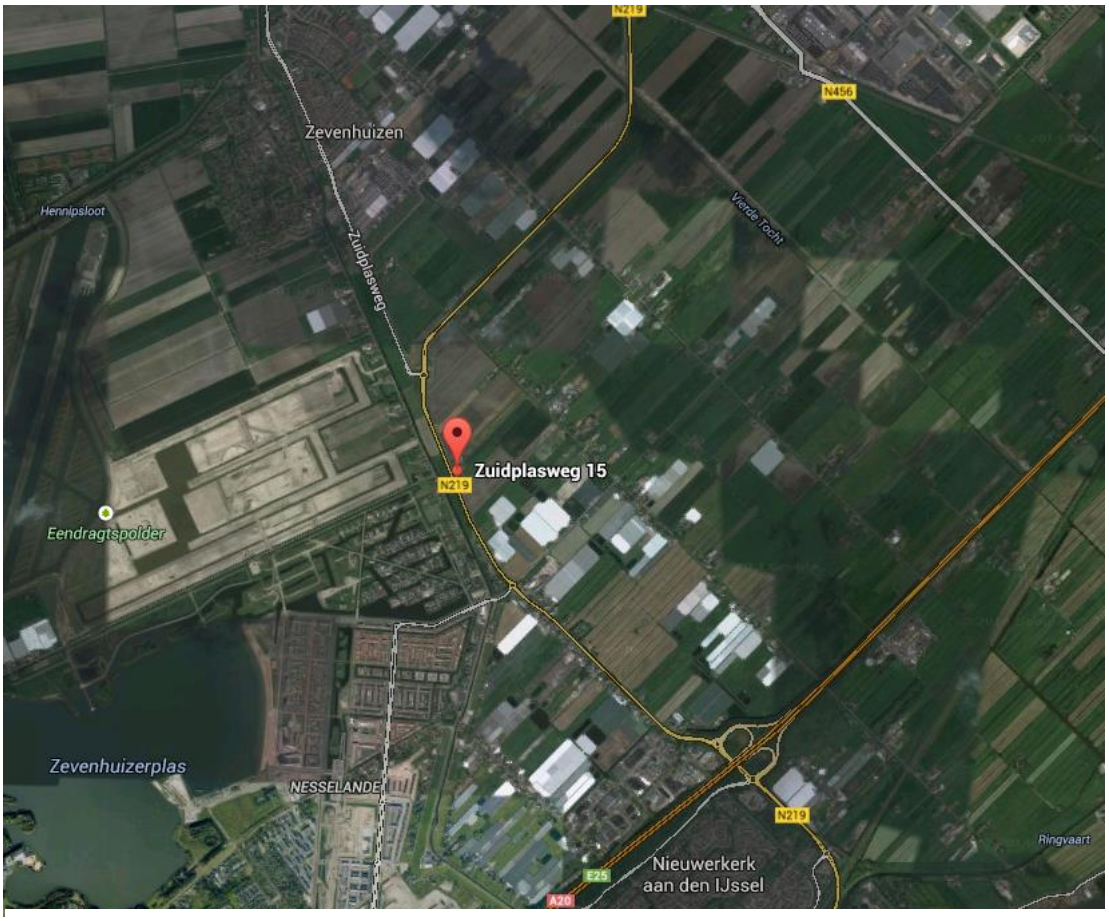

Figuur 1: ligging plangebied (in rood aangegeven). Bron: Google-maps.

3.2 Plannen

In het rapport van Laneco, Quick scan flora en fauna Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen, wordt uitgegaan van zowel de bouw van een woning op de kwekerij (deel A van het plan), als de afbraak en herbouw van de schuur ten zuiden van de boerderijwoning (deel B van het plan). In de huidige plannen is echter alleen de afbraak en herbouw van de stenen schuur ten zuiden van de boerderijwoning voorzien. Er worden hiervoor geen bomen gekapt en ook de sloten blijven ongemoeid.
De af te breken schuur, die enkelsteens is en voorzien van een Oudhollands pannendak, verkeert in zeer slechte staat. In plaats van deze schuur wordt een nieuwe stenen schuur gebouwd, die voorzien is van spouwmuren met ventilatieopeningen en (tenminste aan de lijzijde) een Oudhollands pannendak.

Figuur 2: de af te breken stenen schuur.

4 Resultaten onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten zijn geraadpleegd, om te bepalen welke vleermuissoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. Eveneens zijn internetsites en verspreidingskaarten van de Huismus geraadpleegd met oog op het regelmatig voorkomen van deze soort binnen het plangebied. Ook zijn gegevens rond het voorkomen van de Huismus en verspreidingskaarten met betrekking tot deze soort geraadpleegd. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

Op donderdag 20 november 2014 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een bouwkundig onderzoek m.b.t. vleermuizen en de Huismus gedaan in het plangebied. Tijdens deze bouwkundige inspectie is de af te breken schuur grondig onderzocht. Bij inspectie van het dak (zowel van binnen als van buiten) en de muren is gelet op aanwijzingen voor het in gebruik zijn van deze schuur door vleermuizen en de Huismus. Tevens is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. De overige gebouwen en alle bomen binnen heb plangebied blijven in tact. Daarom is wat betreft hun mogelijke functie voor vleermuizen en de Huismus volstaan met een inschatting op grond van uiterlijke kenmerken.
Wat betref de Huismus is gewerkt volgens de Soortenstandaard Huismus van het Ministerie van Economische Zaken (destijds EL&I), hoofdstuk 3.1, stap 1,1: een nestindicatieve waarneming.

4.2 Bureaustudie

4.2.1 Vleermuizen

Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn strikt beschermd (tabel 3 FF-wet / Bijlage IV Habitatrichtlijn). Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied. De hier meest voorkomende soorten zijn: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. In mindere mate komen ook de Rosse vleermuis en Watervleermuis voor in de wijdere omgeving van de planlocatie en in zeldzame gevallen de Meervleermuis.

4.2.2 Huismus

De Huismus (tabel-2 FF wet) behoort tot de jaarrond beschermde vogelsoorten, categorie 2: ‘Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden’.
Het bureauonderzoek laat zien dat de Huismus in de directe omgeving van het plangebied voorkomt.

4.3 Veldonderzoek van de planlocatie

4.3.1 Algemeen onderzoek van de planlocatie m.b.t. vleermuizen

Middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur is geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.
De gebouwen op de planlocatie dateren oorspronkelijk uit het begin van de 20e eeuw. De aanwezigheid van vele hoekjes, rietgedekte kap, hoge bomen etc. maakt het plangebied op zich aantrekkelijk voor vleermuizen. Anderzijds ligt het plangebied in het open landschap van een droogmakerij, met veel wind en weinig beschutting. Er zijn geen doorgaande brede waterlopen of bomenrijen in de directe omgeving, die vleermuizen zouden kunnen gebruiken als vlieg- of foerageerroute. Bovendien loopt er een drukke verkeersweg (N219) vlak langs het plangebied. Op grond van deze eigenschappen is de planlocatie niet het soort omgeving waar vleermuizen graag vertoeven.
Het achterste (stal-)gedeelte van de boerderij is recentelijk gerenoveerd en aan de zuidoostzijde gedekt met Oudhollandse pannen. Er zijn openingen aanwezig die vleermuizen toegang kunnen bieden tot de ruimte tussen de pannen en het dakbeschot.

Figuur 3: Oudhollands pannendak van het gerenoveerde (achterste) deel van de woonboerderij.

De muren bevatten een spouw die middels ventilatieopeningen toegankelijk is voor vleermuizen (zie figuur 4). De gerenoveerde boerderij is op zich geschikt voor gebouwbewonende vleermuissoorten als Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger (zomer-, kraam- en paarverblijf) en Watervleermuis (zomerverblijf). Dit gebouw blijft bij de vigerende plannen ongemoeid.

Figuur 4: achterzijde van de woonboerderij, de ventilatieopeningen in de spouw omcirkeld.

In geen van de op planlocatie aanwezige bomen (zie figuur 5) zijn holtes of scheuren aangetroffen die plaats zouden kunnen bieden aan boombewonende vleermuissoorten als Ruige dwergvleermuis (zomer- en kraamverblijf) en Watervleermuis (kraamverblijf).
Alle bomen blijven bij de vigerende plannen overigens ongemoeid.

Figuur 5: gezicht (richting ZW op het plangebied en de aanwezige bomen).

4.3.2 Bouwkundige inspectie van de muren en het dak van de af te breken schuur

Om zekerheid te krijgen over het gebruik van de planlocatie door vleermuissoorten en de Huismus is op 20 november 2014 een grondig bouwkundig onderzoek verricht aan de af te breken schuur. Hierbij zijn het dakbeschot aan de binnenzijde en de muren aan de buitenzijde en het pannendak zorgvuldig geïnspecteerd op aanwijzingen voor het vóórkomen van vleermuisverblijfplaatsen en van nestgelegenheid voor de Huismus.

Figuur 6: zolder van de af te breken schuur met dakbeschot.

Het dakbeschot aan de binnenzijde

- De dakpannen rusten op een gesloten dakbeschot. De staat van het pannendak is zeer matig. Het dakbeschot vertoont een aantal gaten waardoor het *voelbaar flink tocht.* Vleermuizen hebben een grote hekel aan tocht. Bureaustudie wijst uit dat elders in Nederland tocht toegepast is als middel om vleermuizen te verdrijven (o.a. bij sloopflats in Maastricht). Dit maakt de zolder en de ruimte tussen pannen en dakbeschot *ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen*. *Het is daarmee* uitgesloten dat de af te breken schuur regelmatig in gebruik is bij vleermuizen. Niet geheel uitgesloten kan worden dat solitaire mannetjesvleermuizen tijdens de voortplantingsperiode kortstondig en incidenteel gebruik maken van de schuur. Daarom dienen er, voordat de schuur afgebroken wordt, maatregelen genomen te worden om schade aan baltsende mannetjesvleermuizen te voorkomen. Deze maatregelen staan beschreven in hoofdstuk 5. Conclusies en aanbevelingen (zie blz. 20 e.v.).

Figuur 7: tochtgaten in de dakbedekking van de af te breken schuur.

Voor de Huismus lijken het dakbeschot en de muurplaat volgens het rapport van Laneco toegankelijk, doordat er geen vogelschroot aanwezig is onder de pannen van de schuur. De bouwkundige inspectie (zie 4.3.2 c) bevestigt dit.
Echter, doordat het via de gaten in het dakbeschot flink tocht biedt de ruimte onder de dakpannen evenmin voor de Huismus een beschutte verblijfplaats en is daardoor niet geschikt als broedplek voor deze soort.
De dakbedekking van de gerenoveerde boerderij bestaan eveneens uit Oudhollandse dakpannen. Dit dak verkeert in een betere staat dan dat van de af te breken schuur. Naar verwachting zitten er in het dakbeschot van de gerenoveerde boerderij geen gaten, waardoor de ruimte tussen de pannen het dakbeschot daar een geschiktere plek als broedlocatie voor de Huismus vormt (zie figuur 3, 7 en 8).

Figuur 8: het Oudhollandse pannendak van de gerenoveerde boerderij.

Het pannendak van de af te breken schuur vormt geen onmisbaar onderdeel van het voedselbiotoop van een eventueel op afstand broedende groep huismussen.
Volgens informatie van Vogelbescherming Nederland zoeken huismussen hun voedsel, dat voornamelijk uit bessen en zaden bestaat, op de grond.
Het pannendak zelf van de af te breken schuur heeft voor de Huismus zeker geen functie ten aanzien van foerageermogelijkheden. Ook is het pannendak niet geschikt als verblijfplaats voor de Huismus. Het is daarmee uitgesloten dat de afbraak en herbouw van de schuur een aantasting van het functionele leefgebied van de Huismus betekent. Buiten deze schuur gerekend blijven alle overige elementen binnen het plangebied ongemoeid. De voorgenomen plannen zullen dus geen negatief effect hebben op de duurzame staat van instandhouding van de eventueel aanwezige huismussen op enige afstand van de hierboven beschreven locatie.

a. **De muren**
De muren van de af te breken schuur verkeren in slechte staat. Ze vertonen echter geen kieren, gaten of scheuren (zie figuur 2 en 9) die als invliegopening kunnen dienen. Er is ook geen spouw aanwezig, waardoor een beschutte ruimte tussen de

muren, die aantrekkelijk zou kunnen zijn voor vleermuizen, ontbreekt. De muren bieden geen mogelijke verblijfplaats aan vleermuizen. Ook bieden ze, door het ontbreken van holtes, geen nestgelegenheid aan de Huismus.

Figuur 9: De muur aan de noordwestzijde van de af te breken schuur.

b. Het pannendak

Om definitief vast te stellen of de ruimte tussen de pannen en het dakbeschot in gebruik is bij vleermuizen en/of Huismus is een zorgvuldige inspectie van het pannendak van de af te breken schuur verricht. Wat betref de Huismus is hierbij gewerkt volgens de Soortenstandaard Huismus van het Ministerie van Economische Zaken (destijds EL&I), hoofdstuk 3.1, stap 1,1: een nestindicatieve waarneming.
Er zijn in totaal ca. 250 pannen gelicht om het dakbeschot te inspecteren op mestsporen (vleermuizen, Huismus) en resten van nestmateriaal van de Huismus (zie figuur 10). De pannen werden op zeven verschillende plaatsen, regelmatig verspreid over de gehele lengte van het dak, zowel aan de noordwest- als aan de zuidoostzijde, gelicht. Met name de gedeelten boven de dakgoten werden geïnspecteerd, omdat vleermuizen en de Huismus voorkeur hebben voor die dakgedeelten.
Er werd op geen enkele plaats tussen de pannen en het dakbeschot mestsporen of resten van nestmateriaal (takjes, blaadjes, veren) aangetroffen. Gebruik van de ruimte tussen de pannen en dakbeschot door vleermuizen en/of de Huismus is daarmee uitgesloten.

Figuur 10: inspectie aan beide zijden van het dak van de af te breken schuur m.b.t. in gebruik door vleermuizen en/of Huismus

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan vleermuissoorten en/ of de Huismus binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

5.1.1 Algemene conclusies

- Het plangebied heeft geen directe relatie met beschermde gebieden (Natura2000, beschermde natuurmonumenten, (P)EHS gebieden of ecologische verbindingszones). Het plangebied is niet geschikt als foerageergebied voor de doelsoorten van de nabij gelegen Natura2000-gebieden. Schade aan Natura2000-doelsoorten is derhalve niet aan de orde.

- Voor algemeen beschermde soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.

- Bij de vigerende plannen blijven alle bomen in tact. In het algemeen geldt dat, indien bomen en struiken verwijderd worden, dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels dient te gebeuren, zodat overtreding van de FF-wet wordt voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De FF-wet hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren. *Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een ter zake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.*

5.1.2 Conclusies t.a.v. vleermuissoorten

- Uit de bureaustudie blijkt dat de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger in de omgeving van het plangebied voorkomen. In mindere mate komen ook de Rosse vleermuis en Watervleermuis voor in de wijdere omgeving van de planlocatie en in zeldzame gevallen de Meervleermuis.

- De muren van de af te breken schuur bevatten geen spouw, kieren of holtes en bieden dus geen verblijfplaats aan vleermuizen.

- Bij de af te breken schuur is de ruimte tussen dak en dakbeschot op zich toegankelijk voor vleermuizen maar is ongeschikt vanwege flinke tocht door de gaten in het dakbeschot. Ditzelfde geldt voor de zolder.

- Zorgvuldige inspectie van het dak van de af te breken schuur heeft geen enkele aanwijzing (zoals mestsporen) opgeleverd voor het (tijdelijk) in gebruik zijn van het dak bij vleermuissoorten.

- Op grond bovenstaande conclusies wordt uitgesloten dat de af te breken schuur regelmatig in gebruik is bij vleermuizen. Niet geheel uitgesloten kan worden dat solitaire mannetjesvleermuizen tijdens de voortplantingsperiode incidenteel en kortstondig gebruik maken van de schuur. Om schade aan deze vleermuizen te voorkomen dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

  1. Het aanbrengen van vervangende verblijfplaatsen voor baltsende mannetjes-vleermuizen. Hiertoe worden 4 vleermuiskasten binnen het plangebied opgehangen. Deze kasten dienen operationeel te zijn op het moment dat de schuur daadwerkelijk afgebroken wordt.

     Aanschaf en plaatsing van de vleermuiskasten:
     Nestkasten kunnen online besteld worden via de volgende sites: www.vivara.nl/?search=vleermuizenkast of www.beslist.nl – zoeken op 'vleermuiskasten'. Geschikte kasten zijn bijvoorbeeld het model 'Oekraïne, zwart en Armenië, zwart van Vivera.
     De vier vleermuiskasten dienen opgehangen te worden aan een van de permanent bestaande gebouwen op het erf, op een hoogte van minimaal 3,5 en maximaal 5 meter boven het maaiveld. Hiervoor wordt een luwe plek gekozen, zoveel mogelijk uit de wind en regen. Het is belangrijk dat de aanvliegroute vrij is, dat wil zeggen zonder takken of bladeren voor de opening of onder de kasten.

  2. Om te voorkomen dat baltsende mannetjes zich tijdens een nieuw voortplantingsseizoen in de schuur vestigen wordt geadviseerd om de schuur na het einde van de huidige voortplantingsperiode (eind oktober) en vóór aankomend voorjaarsseizoen van vleermuizen (eind maart) definitief ongeschikt te maken voor eventueel nog mogelijk kortstondig verblijf van zwervende en baltsende mannetjesvleermuizen. Hiertoe worden de dakpannen van de schuur verwijderd en alle gaten en kieren in de gevels dichtgezet, met name de toegangen tot de spouw.

  3. Het afbreken van de schuur dient buiten de voortplantingsperiode, te weten half augustus tot eind oktober, plaats te vinden.

- Het al gerenoveerde achterste gedeelte van de boerderij bevat spouwmuren met ventilatieopeningen en een Oudhollands pannendak dat in goede staat verkeert. Dit gebouw biedt een gunstige omgeving aan vleermuizen als rust- of verblijfplaats.

- Hoewel het plangebied op zich geschikt is voor vleermuizen is de locatie voor hen onaantrekkelijk vanwege de ligging in open polderland met veel wind en weinig beschutting en de nabijheid van een drukke verkeersweg (N219). Het valt echter niet uit te sluiten dat het erf in de zomer regelmatig gebruikt wordt door vleermuizen. Van de te slopen schuur is aangegeven dat hij niet geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Op de schuur na blijft het plangebied verder in tact. De functionaliteit van het gebied voor solitaire vleermuizen blijft daarmee behouden.

- De nieuw te bouwen schuur wordt eveneens voorzien van spouwmuren met ventilatieopeningen en (in elk geval aan de lijzijde) een Oudhollands pannendak. Daardoor zal de nieuwe schuur wel een gunstige verblijfplaats voor vleermuizen vormen. Het biotoop van de in de omgeving van het plangebied voorkomende vleermuissoorten zal dus door de vigerende plannen mogelijk uitbreiding vinden.

5.1.3 Conclusies t.a.v. de Huismus

- Bij de af te breken schuur is de ruimte tussen dak en dakbeschot is op zich toegankelijk voor de Huismus. Deze ruimte is echter niet aantrekkelijk voor de Huismus vanwege flinke tocht door de gaten in het dakbeschot.

- Er heeft een zorgvuldige inspectie van het dak van de af te breken schuur plaatsgevonden, waarbij gewerkt is volgens de Soortenstandaard Huismus van het Ministerie van Economische Zaken (destijds EL&I), hoofdstuk 3.1, stap 1,1: een nest-indicatieve waarneming. Deze inspectie heeft geen enkele aanwijzing opgeleverd voor het in gebruik zijn van het dak bij de Huismus. Mestsporen, restjes nestmateriaal en veren ontbreken. Ook is het dak niet geschikt als foerageergebied voor de Huismus. Op grond hiervan wordt uitgesloten dat de af te breken schuur in gebruik is bij de Huismus.

- Buiten deze schuur gerekend blijven alle overige elementen binnen het plangebied ongemoeid. Aantasting van het functioneel leefgebied van de Huismus in het plangebied is dus niet aan de orde. De voorgenomen plannen zullen geen negatief effect hebben op de duurzame staat van instandhouding van de eventueel aanwezige huismussen op enige afstand van de hierboven beschreven locatie.

- Het Oudhollands pannendak van het stalgedeelte van de gerenoveerde boerderij is toegankelijk voor de Huismus en biedt een goede nestgelegenheid voor deze soort.

- Doordat de nieuw te bouwen schuur eveneens van een Oudhollands pannendak voorzien wordt krijgt de Huismus meer broedgelegenheid binnen het plangebied. Indien er vogelschroten aangebracht worden dient dat gedaan te worden in de vorm van vogelvides, zodat de Huismus toegang heeft tot ruimten onder het dak.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor alle planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht die is opgenomen in artikel 2 van de Flora- en faunawet. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen voor flora en/of fauna kan hebben, verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

Vanuit de Algemene Zorgplicht wordt geadviseerd om bij de realisatie van de nieuwbouw zo veel mogelijk rekening te houden met invliegopeningen voor vleermuizen, zoals ventilatiesleuven naar de spouw, hoog in de gevel (liefst onder de dakrand).
Het verdient voorts aanbeveling om onder de dakrand van de nieuwe schuur onder de pannendakrand vogelvides aan te brengen (zie www.vivara.nl/nestkasten, zoekterm vogelvides) ten gunste van de Huismus, zodat nieuwe nestgelegenheid voor deze soort gecreëerd wordt.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. Laneco, Landschaps & Ecologisch Advies: Quick scan flora en fauna Zuidplasweg 15 te Zevenhuizen

2. ANWB, *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, 2004.

3. Dienst landelijk gebied, *Handreiking Flora- en faunawet* oktober 2006

4. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004

5. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.

6. Provincie Zuid-Holland, *Visie Ruimte en Mobiliteit*, 9 juli 2014

Geraadpleegde internetsites:

7. www.rijksoverheid.nl
8. www.bij12.nl
9. www.hetlnvloket.nl
10. www.ravon.nl
11. www.vleermuis.net
12. www.zuid-holland.nl
13. www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/VRM
14. http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS
15. waarneming.nl

Watersnip Advies
Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

’s-Gravenbroekseweg 154
2811 GK Reeuwijk
+31 (0)182-395460
www.watersnipadvies.info
advies@watersnip.info